

Analýza, část A: studenti vysokých škol v ČR

V první části analýzy se budeme věnovat zejména statistikám, které se týkají **studentů** veřejných a soukromých vysokých škol. Absolventům je věnována již podstatně stručnější druhá část analytické zprávy. Jak již bylo řečeno v úvodu této publikace, vedle studentů veřejných a soukromých vysokých škol patří do vysokoškolského vzdělávání v České republice také studenti dvou státních vysokých škol. Tito studenti jsou však vykazováni odděleně od studentů veřejných a soukromých vysokých škol a v roce 2021 tvořili jen 1,4% podíl všech vysokoškolských studentů. Dále proto budeme studenty veřejných a soukromých vysokých škol nazývat pro zjednodušení obecně *studenty vysokých škol*.

V této kapitole představíme základní přehled o **vývoji počtu studentů celkem**, jakož i podílu studentů ve věku 20–29 let majících bydliště na území České republiky z celkové populace ČR ve věku 20–29 let v čase. Dále ukážeme vývoj podílu studentů v jednotlivých studijních programech. Představíme rozdíly v závislosti na pohlaví, státní příslušnosti, formě studia a věku. Poté se zaměříme na vývoj počtu studentů **v jednotlivých skupinách oborů** vzdělávání. Představíme, jaké skupiny oborů preferovali v letech 2001 až 2021 muži a jaké ženy či studenti cizí státní příslušnosti a jaký byl v uvedených letech podíl studentů doktorského studia a studentů s distanční či kombinovanou formou v jednotlivých skupinách oborů vzdělávání.

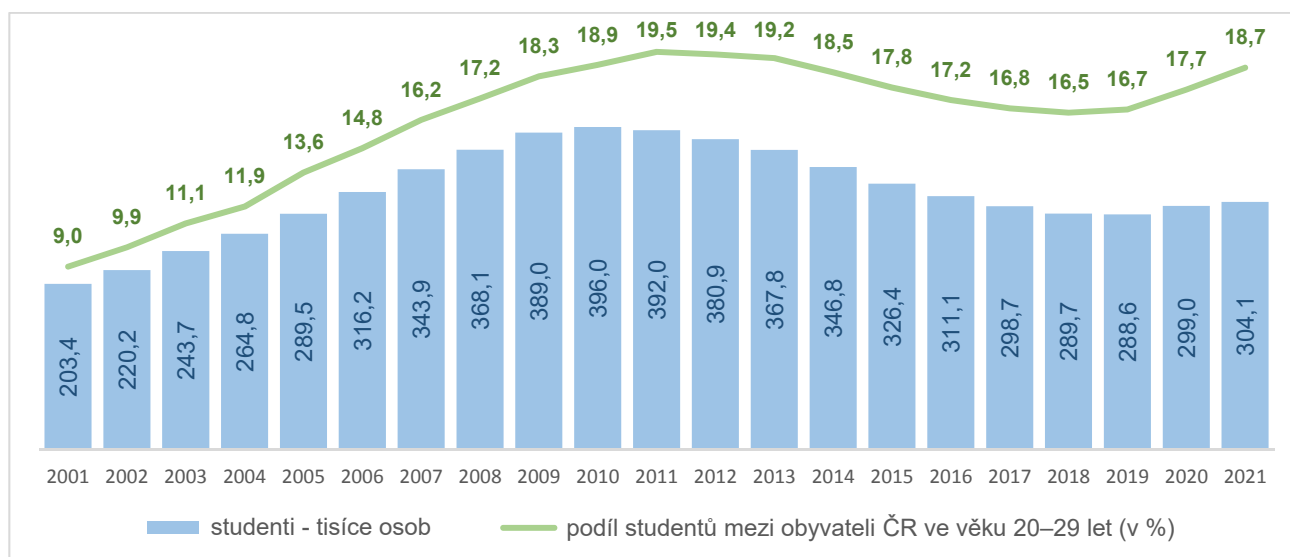
Nakonec porovnáme údaje o studentech **s trvalým bydlištěm v jednotlivých krajích České republiky, jakož i bydlicích v zahraničí** (tj. bez trvalého pobytu v ČR). Ukážeme, jaký podíl ze všech obyvatel jednotlivých krajů ve věku 20–29 let tvořili v roce 2021 studenti. Poté uvedeme podíl studentů doktorských programů ze všech studentů, studentů s trvalým bydlištěm v jednotlivých krajích a studentů bydlicích v zahraničí v roce 2021. Nakonec nabídneme pohled na procentuální rozložení studentů, kteří v roce 2021 bydleli v jednotlivých krajích České republiky a v zahraničí, do skupin oborů vzdělávání.

Pro podrobnější data odkazujeme na tabulkovou část této publikace, příp. na databázi MŠMT (pro odkaz viz úvod této publikace).

Studenti celkem

V letech 2001 až 2010 postupně a výrazně stoupal počet **studentů** vysokých škol v České republice, a sice z 203,4 tisíce v roce 2001 na 396 tisíc v roce 2010. Celkově se tedy téměř zdvojnásobil. Poté začal klesat až na 288,6 tisíce v roce 2019; mezi lety 2010 a 2019 tak poklesl o 27 %. V posledních dvou letech pak zaznamenal opět mírný růst a v roce 2021 čítal 304,1 tisíce studentů – viz graf č. 1.

Graf č. 1 Studenti VŠ v ČR – celkový počet a podíl studentů mezi obyvateli ČR ve věku 20–29 let

Zdroj dat: MŠMT (data o studentech), ČSÚ (data o populaci)

V uvedených letech se rovněž měnil počet obyvatel České republiky. Graf č. 1 proto také ukazuje, jaký podíl obyvatel ČR ve věku 20–29 let, tedy ve věku obvyklém pro studium vysoké školy, v posledních 20 letech studoval na některé z vysokých škol v České republice.

Aby bylo zřejmé, jak velkou skupinu studentů vysokých škol v ČR zahrnujeme do tohoto ukazatele, jsou v tabulce č. 1 podíly studentů, kteří v uvedených letech bydleli v ČR a byli ve věku 20–29 let, ze všech studentů (tj. včetně studentů bydlících v zahraničí, studentů mladších než 20 let a starších než 29 let):

Tabulka č. 1 Studenti VŠ v ČR - podíl studentů ve věku 20–29 let s trvalým bydlištěm v ČR z celku (v %)

	2001	2006	2011	2016	2017	2018	2019	2020	2021
celkem	74,9	71,4	69,4	68,4	67,5	66,6	65,7	65,0	64,7
muži	75,7	71,3	69,8	68,2	67,1	66,1	65,3	64,5	64,3
ženy	74,2	71,4	69,1	68,6	67,7	67,1	66,0	65,3	65,1

Tabulka ukazuje, že v roce 2021 bylo studentů ve věku 20-29 let ze všech studentů 64,7 % a že v čase podíl těchto mladších studentů klesá.¹

Přitom je možné poznamenat, že spolu s růstem počtu studentů vysokých škol v první dekádě 21. století rostl též podíl studentů vysokých škol ve věku 20–29 let bydlících v České republice z celkového počtu obyvatel ČR ve věku 20–29 let, a sice z 9 % v roce 2001 na 19,5 % v roce 2011. Poté se do roku 2018 tento podíl mírně snížil na 16,5 % a do roku 2021 naopak zvýšil na 18,7 % - viz graf č. 1. Poznamenejme ještě, že úbytek absolutního počtu studentů vysokých škol v druhé dekádě 21. století měl na svědomí zejména celkový úbytek obyvatel ČR ve věku 20–29 let. Mezi lety 2011 a 2021 poklesl o čtvrtinu (tj. o 24,6 %).

Podíl **žen ze všech studentů** vysokých škol v ČR se mezi lety 2001 a 2012 postupně zvyšoval, konkrétně ze 48,3 % na 56,2 %, poté vykázal víceméně setrvalý stav (v roce 2021 činil 55,6 %). Z jiného úhlu pohledu lze konstatovat, že od roku 2009 studuje na vysokých školách trvale cca o pětinu méně mužů než žen. Do roku 2003 přitom mírně převažovali muži nad ženami. Mezi lety 2001 a 2011 vzrostl počet mužů studujících vysokou školu o 64,1 % a počet žen o 123,3 %. Mezi lety 2011 a 2021 pak naopak poklesl počet mužů studujících vysokou školu o 21,8 % a počet žen o 23 %.

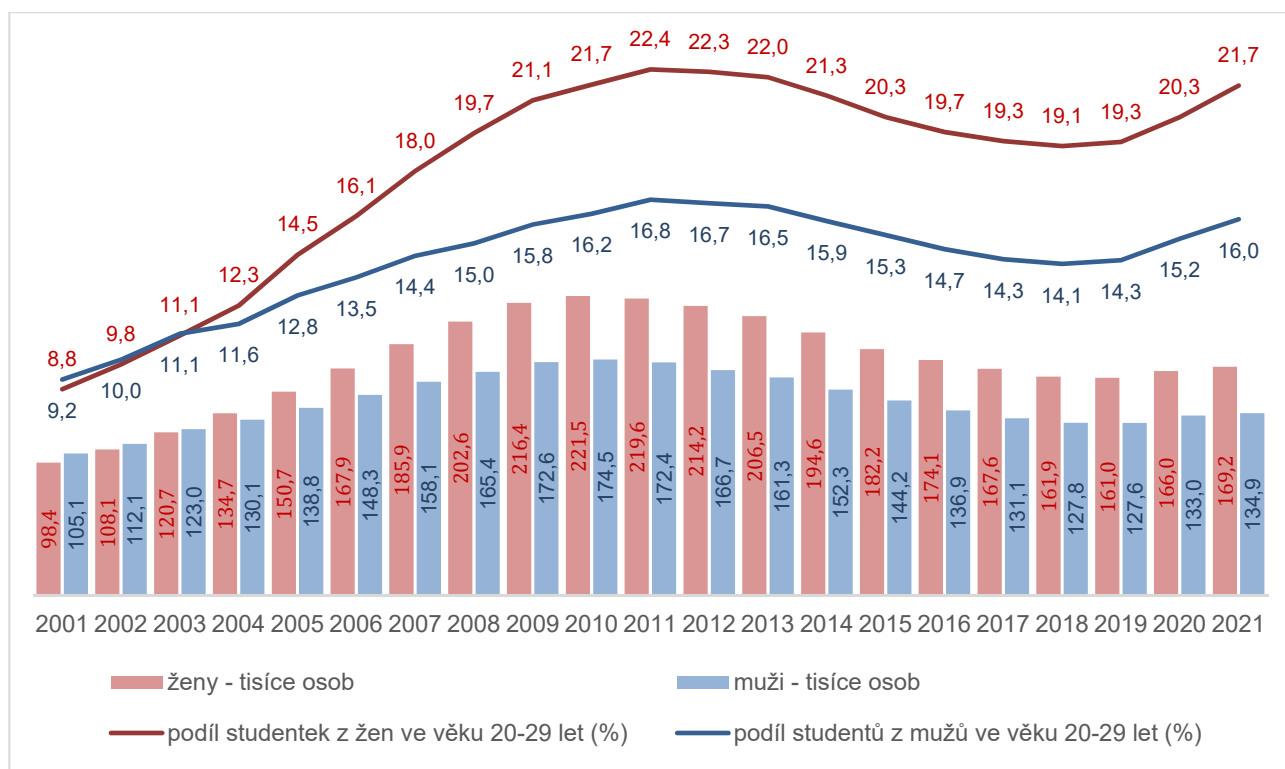
V této souvislosti můžeme poznamenat, že v čase též roste průměrný věk matek při narození prvního dítěte. Mezi roky 2000 a 2010 se zvýšil z 24,9 na 27,6 let věku a do roku 2020 stoupl na 28,5 roku (zdroj viz [zde](#)). Zdá se, že zejména v první dekádě tohoto století se zvyšovala ochota žen odkládat mateřství kvůli vyhlídce zajímavějšího či lépe placeného zaměstnání, které často vyžaduje vysokoškolské vzdělání.

Podíl žen ve věku 20-29 let studujících vysokou školu v ČR ze všech žen ve věku 20-29 let s trvalým pobytem v ČR činil v roce 2021 celkem 21,7 %, zatímco u mužů byl tento podíl jen 16 %. Přitom v roce 2003 se muži a ženy v tomto podílu nelišili (11,1 %) a v předchozích letech byl dokonce nepatrně vyšší u mužů (v roce 2001 tvořil 9,2 % oproti 8,8 %).

Maximální hodnoty pak podíly žen, resp. mužů ve věku 20-29 let studujících vysokou školu v ČR ze všech žen, resp. mužů ve věku 20-29 let byly zaznamenány v roce 2011 (22,4 % u žen, resp. 16,8 % u mužů). Více o počtu/podílu žen a mužů studujících vysokou školu v ČR viz graf č. 2 a tabulku č. 2.

¹ Zde lze poznamenat, že do věkového složení studentů se promítá více faktorů. Základní škola byla v letech 1979 až 1989 zkrácena na osm let, pak byla opět devítiletá, čímž se posunul možný nástup na vysokou školu o rok. O rok až dva roky se také může prodloužit věk při ukončení základní školy žákům s odkladem. Po roce 2001 byly dále zavedeny bakalářské studijní programy, což až do roku 2010 mělo za následek postupné zvyšování podílu studentů bakalářských oborů z 21,1 % až na 62,6 %. Z těchto programů lze přitom přejít přímo na trh práce, což některé studenty může motivovat k přerušování studia a doplnění magisterského vzdělání později, příp. k pomalejšímu tempu studia vedle zaměstnání. Svou roli mohla sehrát i větší flexibilita zaměstnavatelů, příp. jejich větší podpora vzdělávání zaměstnanců, jakož i nové požadavky na kvalifikaci, např. pro učitele, které motivují k doplnění vzdělání potřebného/užitečného pro vykonávání své profese.

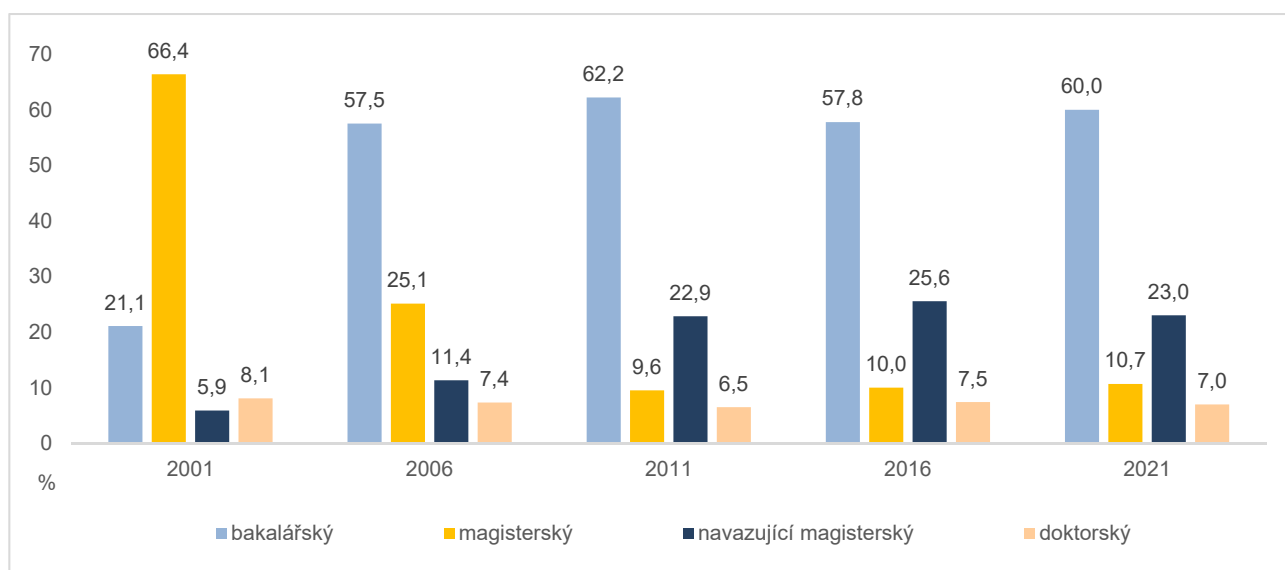
Graf č. 2 Studenti VŠ v ČR dle pohlaví – počet studentů a jejich podíl mezi obyvateli ČR věku 20–29 let

Zdroj dat: MŠMT (data o studentech), ČSÚ (data o populaci)

Na vysokých školách je možné studovat bakalářský, magisterský, navazující magisterský a doktorský studijní program. V tomto ohledu lze konstatovat, že v roce 2021 studovaly tři pětiny studentů vysokých škol v ČR bakalářské studijní programy, desetina magisterské navazující programy, necelá čtvrtina magisterské nenavazující programy a 7 % doktorské programy – viz graf č. 3. Oproti rokům 2001 a 2006 se výrazně snížil podíl studentů magisterských nenavazujících programů ve prospěch zejména studentů bakalářského a magisterského navazujícího programu. To souvisí s proměnou nabídky studijních programů (viz metodickou část výše v této zprávě).

Graf č. 3 Studenti VŠ v ČR – podíly studentů v jednotlivých studijních programech ze všech studentů

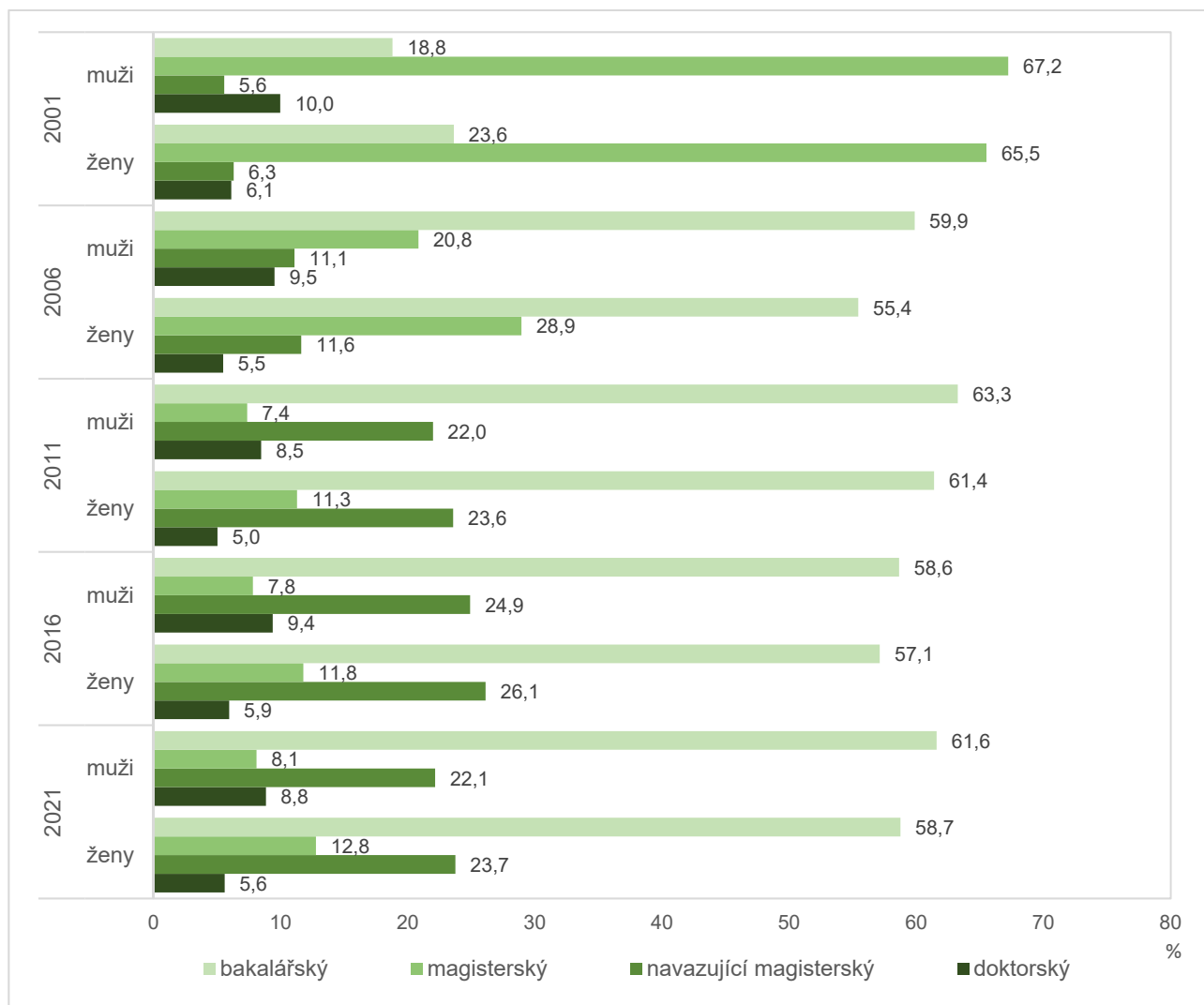

Zdroj dat: MŠMT

Výše bylo uvedeno, že vysoké školy studuje vyšší podíl žen než mužů. Z grafu č. 4 je však zřejmé, že muži častěji než ženy pokračují ve studiu na doktorské úrovni. Zde je třeba vzít v úvahu, že obvyklý věk, ve kterém se studenti vzdělávají v doktorském programu, spadá u žen do obvyklého věkového rozmezí pro zakládání rodiny. To navíc pro ženy (až na vzácné výjimky) na rozdíl od mužů představuje minimálně půl roku soustavné péče o dítě na mateřské dovolené. Ženy tak častěji musí řešit dilema, zda pokračovat ve studiu, nebo založit rodinu, příp. získat před založením rodiny jistotu stálého zaměstnání a finančního zabezpečení. Častější inklinace žen pro studium v magisterském nenavazujícím programu je dále dána především tím, že takový program studia je zahrnut v oborech, které jsou atraktivnější pro ženy (především skupiny oborů Vzdělávání a výchova a Zdravotní a sociální péče, péče o příznivé životní podmínky).

Graf č. 4 Studenti VŠ v ČR dle pohlaví - podíly mužů/žen v jednotlivých studijních programech ze všech studujících mužů/žen

Zdroj dat: MŠMT

Podíl **studentů cizí státní příslušnosti** se v celém sledovaném období postupně zvyšoval, tj. ze 4,3 % v roce 2001 na 17,1 % v roce 2021. Celkově se tak za posledních 20 let zčtyřnásobil. Podíl **studentů ve věku 25 let a více** stoupl mezi lety 2001 a 2009 z 24,6 % na 35,7 % a v dalších letech činil cca jednu třetinu. Přitom od roku 2017 pomalu klesal ze 34,4 % na 31,5 % v roce 2021. Obdobně podíl **studentů v jiném než denním studiu** stoupl mezi lety 2001 a 2009, konkrétně z 18 % na 29,9 %, a poté do roku 2021 klesl na 21,2 %. Podíl **studentů doktorského studia** měl kolísavou tendenci a pohyboval se mezi 6,5 % (v letech 2010 až 2012) a 8,2 % (v letech 2002 a 2003). Více viz tabulku č. 2.

Tabulka č. 2 Studenti VŠ v ČR – vývoj počtu studentů v třídění dle pohlaví, státní příslušnosti, studijního programu, formy studia a věku

rok	vysokoškolští studenti celkem (v tis. osob)	z toho podíl (v %)					podíl studentů ve věkové kohortě 20-29 let (v %)
		žen	cizinců	studentů doktorského studia	studentů v jiném než denním studiu	studentů ve věku 25+	
2001	203,4	48,3	4,3	8,1	18,0	24,6	9,0
2002	220,2	49,1	5,0	8,2	19,2	26,6	9,9
2003	243,7	49,5	5,4	8,2	20,5	29,1	11,1
2004	264,8	50,9	6,4	8,1	22,2	31,0	11,9
2005	289,5	52,1	7,2	7,7	23,7	31,6	13,6
2006	316,2	53,1	7,5	7,4	25,5	32,6	14,8
2007	343,9	54,0	7,9	7,0	27,7	34,2	16,2
2008	368,1	55,0	8,2	6,7	29,3	35,2	17,2
2009	389,0	55,6	8,8	6,6	29,9	35,7	18,3
2010	396,0	55,9	9,5	6,5	29,5	35,5	18,9
2011	392,0	56,0	9,9	6,5	28,6	34,9	19,5
2012	380,9	56,2	10,4	6,5	27,0	33,6	19,4
2013	367,8	56,2	11,0	6,7	25,5	33,0	19,2
2014	346,8	56,1	11,8	7,0	24,8	32,9	18,5
2015	326,4	55,8	12,9	7,3	24,4	33,4	17,8
2016	311,1	56,0	14,0	7,5	24,7	34,1	17,2
2017	298,7	56,1	14,6	7,4	24,6	34,4	16,8
2018	289,7	55,9	15,4	7,4	23,9	34,3	16,5
2019	288,6	55,8	16,1	7,2	22,8	33,1	16,7
2020	299,0	55,5	16,7	7,2	22,0	32,3	17,7
2021	304,1	55,6	17,1	7,0	21,2	31,5	18,7

Zdroj dat: MŠMT (data o studentech), ČSÚ (data o populaci)

Celkem studovalo v roce 2021 na některé z vysokých škol v České republice 52 109 cizinců majících 164 různých státních občanství nejvyšší. Nejvyšší podíl tvoří dlouhodobě Slováci. V roce 2021 jich u nás studovalo celkem 20 914. S odstupem pak následovali studenti z Ruské federace, Ukrajiny a Kazachstánu – viz tabulku č. 3. V dalších letech lze vzhledem k politické situaci očekávat úbytek studentů z Ruské federace a naopak nárůst studentů ukrajinské státní příslušnosti.

Tabulka č. 3 Studenti VŠ v ČR – počet studentů cizí státní příslušnosti celkem, dle země a dle studijního programu (2021)

státní příslušnost	počet studentů celkem	z toho studující program (v %)			
		bakalářský	magisterský	navazující magisterský	doktorský
Cizinci celkem	52 109	51,3	14,9	23,4	10,7
z toho země s více než 500 studenty v ČR:					
Slovenská republika	20 914	50,4	16,2	24,5	9,4
Ruská federace	8 116	72,6	3,1	19,6	4,9
Ukrajina	4 419	70,2	5,1	19,5	5,3
Republika Kazachstán	2 578	82,5	1,6	14,2	1,9
Indická republika	1 469	15,1	22,5	37,3	25,1
Běloruská republika	1 033	71,4	6,7	17,4	4,6
Spolková republika Německo	918	13,6	45,5	14,6	26,4
Italská republika	666	35,3	23,1	15,6	26,0
Čínská lidová republika	648	46,6	1,5	32,9	19,4
Íránská islámská republika	531	10,7	49,2	10,2	30,1

Zdroj dat: MŠMT

Z tabulky je také patrné, že jen malé množství studentů z bývalého Sovětského svazu (tj. z Ruské federace, Ukrajiny, Kazachstánu a Běloruska) studovalo v roce 2021 doktorský studijní program (1,9 až 5,3 %). Oproti tomu mezi studenty z Indie, Německa a Itálie studovala doktorský program čtvrtina a mezi studenty z Íránské islámské republiky dokonce 30,1 %.

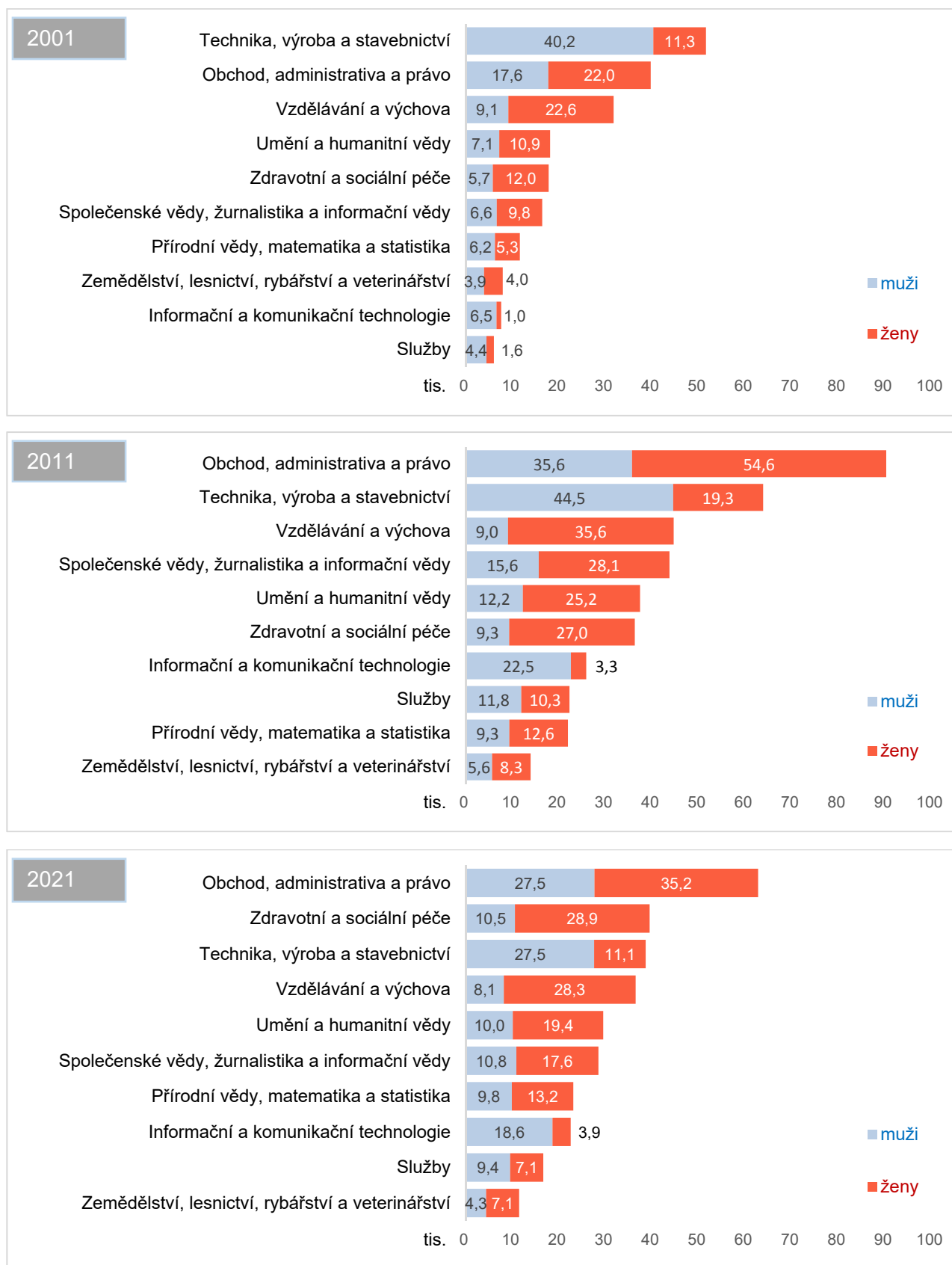
Studenti dle skupin oborů vzdělávání

Co se týče dělení na jednotlivé **skupiny oborů** vzdělávání dle klasifikace ISCED F-2013, v roce 2021 byl nejvyšší počet studentů zapsaný do skupiny oborů Obchod, administrativa a právo (62 695) a nejnižší naopak do skupiny oborů Zemědělství, lesnictví, rybářství a veterinářství (11 368). V relativním vyjádření se od roku 2001 do roku 2021 zvýšil nejvýrazněji počet studentů ve skupině oborů Informační a komunikační technologie (ztrojnásobil se) a dále ve skupině oborů Služeb (vzrostl 2,8krát); v absolutním vyjádření pak ve skupině oborů Obchod, administrativa a právo (byl zaznamenán nárůst o 23 061 studentů) a Zdravotní a sociální péče, péče o příznivé životní podmínky (nárůst o 21 663 studentů). Zvýšení počtu studentů zaznamenaly i ostatní skupiny oborů (o 3,5 až 14,9 tisíce studentů), kromě oborů z oblasti Technických věd, výroby a stavebnictví, které v roce 2021 studovalo o čtvrtinu méně studentů než v roce 2001. Zde je dobré poznamenat, že nárůstu počtu studentů docházelo zejména v první sledované dekádě, mezi roky 2011 a 2021 naopak počet studentů téměř ve všech oborech poklesl, s výjimkou skupiny oborů Zdravotní a sociální péče, péče o příznivé životní podmínky, kde došlo k nárůstu o 8,7 %, a skupiny oborů Přírodní vědy, matematika a statistika, ve které se počet studentů zvýšilo o 5,2 %. Největší pokles studentů i za toto sledované období zaznamenala skupina oborů z oblasti Technických věd, výroby a stavebnictví, a sice o dvě pětiny.

Jak uvádí graf č. 5 a tabulka č. 4, v letech 2001, 2011 i 2021 přitom ve skupinách oborů Techniky, výroby a stavebnictví, oborů Informační a komunikační technologie a oborů Služeb převažovali mezi studenty **muži nad ženami**. V roce 2001 převažovali muži i ve skupině oborů Přírodních věd, matematiky a statistiky, v letech 2011 a 2021 již bylo v této skupině více studentek. Pokud se jedná o obory ze skupiny Zemědělství, lesnictví, rybářství a veterinářství, v roce 2001 byl poměr mužů a žen, které je studovaly, poměrně **vyrovnaný**. V roce 2011 a 2021 však již v těchto oborech převažovaly studentky nad studenty. V ostatních oborech byl již **počet studentek** ve všech třech sledovaných letech **vyšší než počet studentů**. Nejvýrazněji ve skupinách oborů Vzdělávání a výchova a Zdravotní a sociální péče, péče o příznivé životní podmínky; převažovaly však též ve

skupinách oborů Společenských věd, žurnalistiky a informačních věd, Umění a humanitních věd a Obchod, administrativní a právo.

Graf č. 5 Studenti VŠ v ČR – dělení dle skupin oborů vzdělání a dle pohlaví

Zdroj dat: MŠMT

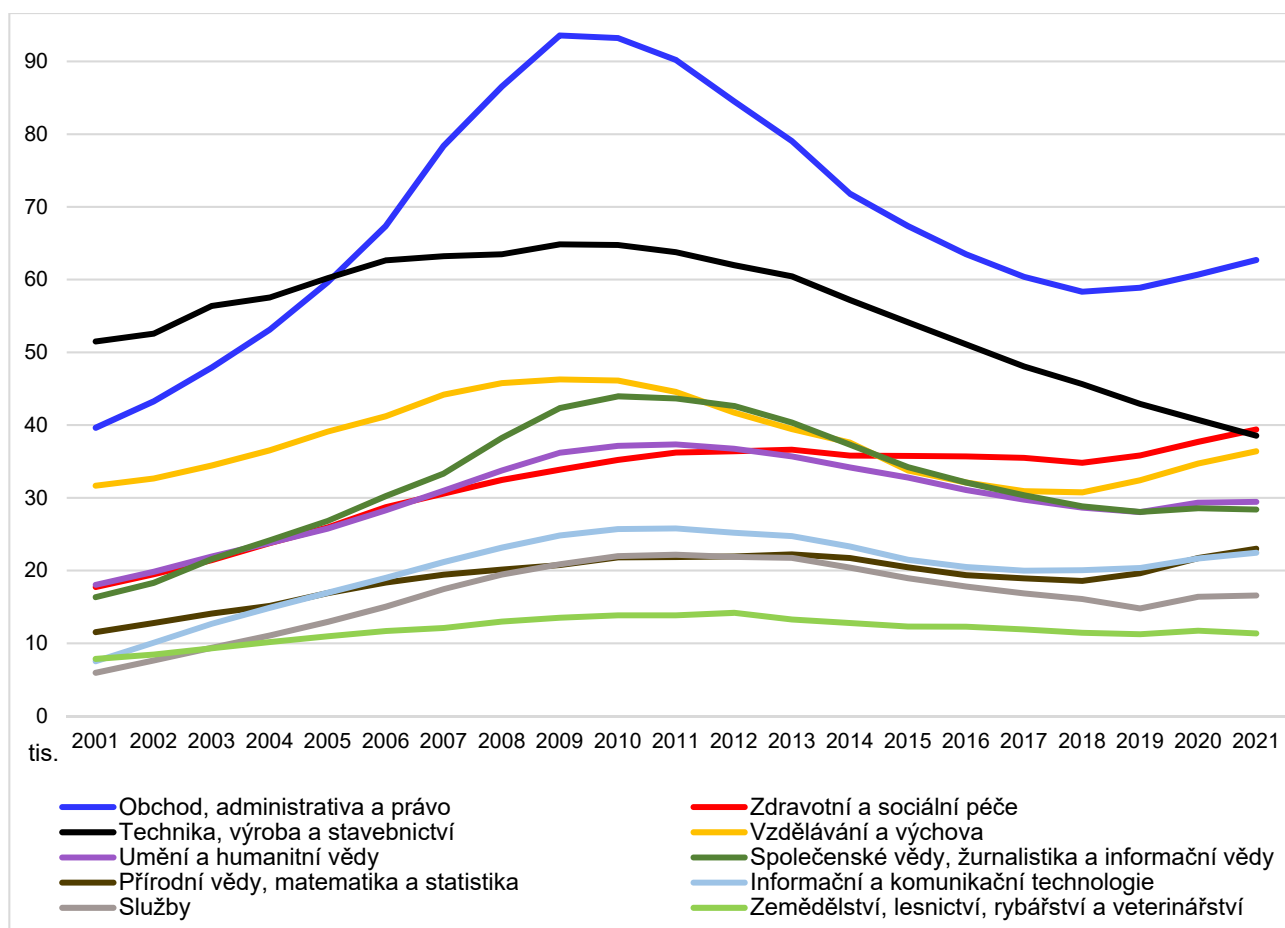

Vývoj počtu studentů jednotlivých skupin oborů dále znázorňuje graf č. 6. Jak je patrné, nejvýraznější změny v průběhu let zaznamenala skupina oborů Obchod, administrativa a právo, poměrně výrazné byly též u skupiny oborů Společenské vědy, žurnalistika a informační vědy. U těchto dvou skupin oborů byl v první dekádě 21. století zaznamenán výrazný růst počtu studentů následovaný poměrně výrazným propadem. V posledních dvou letech se pak počet studentů skupiny oborů Společenské vědy, žurnalistika a informační vědy ustálil a počet studentů oborů ze skupiny Obchod, administrativa a právo dokonce začal růst.

Celkově si lze všimnout, že téměř ve všech skupinách oborů se počet studentů za poslední dva roky zvýšil, ovšem s výjimkou skupiny oborů **Technika, výroba a stavebnictví**, kde setrval pokles počtu studentů patrný již v předchozích letech. Od roku 2009 ubylo studentů této skupiny oborů o 40,6 %, přičemž v posledních osmi letech se každoročně počet těchto studentů snížil o 5–6 %. V roce 2021 tak poprvé za 20 let zaznamenaly technické obory o něco nižší počet studentů (38 543) než obory ze skupiny Zdravotní a sociální péče, péče o příznivé životní podmínky (39 393). V roce 2001 byl přítom počet studentů technických oborů oproti skupině oborů zdravotnických téměř trojnásobný. Lze doplnit, že počet studentů zdravotnických oborů se v posledních 20 letech více než zdvojnásobil (zvýšil se o 122 %), zatímco počet studentů technických oborů byl v roce 2021 oproti roku 2001 o 25 % nižší.

Graf č. 6 Studenti VŠ v ČR – vývoj počtu studentů dle skupin oborů vzdělání

Zdroj dat: MŠMT

Pro úplnost ukazuje tabulka č. 4, jaký počet studentů celkem, jakož i v dělení dle pohlaví a skupin oborů vzdělání studoval v roce 2001, 2011 a 2021 na veřejných a soukromých vysokých školách. Údaje jsou v absolutních počtech fyzických osob (v tisících) i v podílech ze všech studujících mužů, studujících žen, jakož i studujících vysoké školy celkem. Jak je patrné, **nejvyšší podíl studentů vysokých škol** byl v roce 2021 i 2011 zapsán do skupiny oborů Obchod, administrativa a právo (20,6 %, resp. 23 %). Též v roce 2001 byl podíl studentů zapsaný v této skupině oborů cca pětina (19,5 %), ještě vyšší byl však podíl studentů ve

skupině oborů Technika, výroba a stavebnictví (25,3 %). V letech 2021 i 2011 byla naopak nejmenším podílem studentů zastoupena skupina oborů Zemědělství, lesnictví, rybářství a veterinářství (3,7 %, resp. 3,5 %). V roce 2001 však bylo nejméně studentů zapsaných ve skupině oborů Služby (2,9 %).

Tabulka č. 4 Studenti VŠ v ČR – počet a podíl v jednotlivých oborech vzdělání dle pohlaví

Obor vzdělávání		2001			2011			2021		
		celkem	ženy	muži	celkem	ženy	muži	celkem	ženy	muži
všechny obory	tis.	203,4	98,4	105,1	392,0	219,6	172,4	304,1	169,2	134,9
	%	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Vzdělávání a výchova	tis.	31,7	22,6	9,1	44,6	35,6	9,0	36,4	28,3	8,1
	%	15,6	23,0	8,6	11,4	16,2	5,2	12,0	16,7	6,0
Umění a humanitní vědy	tis.	18,0	10,9	7,1	37,3	25,2	12,2	29,4	19,4	10,0
	%	8,9	11,1	6,8	9,5	11,5	7,1	9,7	11,5	7,4
Společenské vědy, žurnalistika a informační vědy	tis.	16,3	9,8	6,6	43,7	28,1	15,6	28,4	17,6	10,8
	%	8,0	9,9	6,3	11,1	12,8	9,0	9,3	10,4	8,0
Obchod, administrativa a právo	tis.	39,6	22,0	17,6	90,2	54,6	35,6	62,7	35,2	27,5
	%	19,5	22,4	16,8	23,0	24,8	20,7	20,6	20,8	20,4
Přírodní vědy, matematika a statistika	tis.	11,5	5,3	6,2	21,9	12,6	9,3	23,0	13,2	9,8
	%	5,7	5,4	5,9	5,6	5,7	5,4	7,6	7,8	7,3
Informační a komunikační technologie	tis.	7,5	1,0	6,5	25,8	3,3	22,5	22,4	3,9	18,6
	%	3,7	1,0	6,2	6,6	1,5	13,1	7,4	2,3	13,8
Technika, výroba a stavebnictví	tis.	51,5	11,3	40,2	63,8	19,3	44,5	38,5	11,1	27,5
	%	25,3	11,5	38,3	16,3	8,8	25,8	12,7	6,5	20,4
Zemědělství, lesnictví, rybářství a veterinářství	tis.	7,8	4,0	3,9	13,8	8,3	5,6	11,4	7,1	4,3
	%	3,9	4,1	3,7	3,5	3,8	3,2	3,7	4,2	3,2
Zdravotní a sociální péče	tis.	17,7	12,0	5,7	36,2	27,0	9,3	39,4	28,9	10,5
	%	8,7	12,2	5,4	9,2	12,3	5,4	13,0	17,1	7,8
Služby	tis.	6,0	1,6	4,4	22,2	10,3	11,8	16,6	7,1	9,4
	%	2,9	1,6	4,1	5,7	4,7	6,9	5,5	4,2	7,0

Pozn.: Součet procent za jednotlivé kategorie se nemusí rovnat 100 %, protože jeden student může studovat více oborů na jedné či více vysokých školách.

Zdroj dat: MŠMT

Tabulka č. 5 dále ukazuje, jaký podíl studentů tvořili v letech 2001 až 2021 v jednotlivých skupinách oborů **cizinci**. V roce 2021 zaznamenala nejvyšší podíl studentů cizí státní příslušnosti skupina oborů Informační a komunikační technologie. Od roku 2001 navíc tento podíl vzrostl ze 4,9 % na 30,8 %. Druhou skupinou oborů s nejčastějším zastoupením cizinců mezi studenty byla v roce 2021 skupina oborů Zdravotní a sociální péče, péče o příznivé životní podmínky (22,8 %). V této skupině oborů byl přítom v roce 2001 shledán ze všech skupin oborů zdaleka nejvyšší podíl cizinců (13,2 %) a prvenství si udržela až do roku 2015 (21 %). V roce 2016 již byl v této skupině oborů srovnatelný podíl cizinců jako ve skupině oborů Informační a komunikační technologie (22,7 %, resp. 22,8 %). Nejmenší podíl cizinců naopak v čase stabilně vykazuje skupina oborů Vzdělávání a výchova (v roce 2021 zaznamenala 2,4 % cizinců).

Tabulka č. 5 Studenti VŠ v ČR – podíl cizinců celkem a v jednotlivých skupinách oborů vzdělání (v %)

	2001	2006	2011	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Studenti cizinci	4,3	7,5	9,9	14,0	14,6	15,4	16,1	16,7	17,1
Informační a komunikační technologie	4,9	9,7	13,5	22,8	24,3	25,9	26,8	29,1	30,8
Zdravotní a sociální péče	13,2	15,6	16,7	22,7	22,6	23,3	23,3	23,2	22,8
Přírodní vědy, matematika a statistika	5,1	7,4	10,8	16,1	16,9	18,5	19,1	20,9	22,0
Společenské vědy, žurnalistika a informační vědy	4,6	7,1	9,6	14,2	15,1	16,5	17,8	18,9	19,7
Obchod, administrativa a právo	4,8	10,2	12,4	14,3	14,9	15,6	16,4	17,2	17,6
Umění a humanitní vědy	5,0	6,8	9,5	13,1	13,7	14,4	15,3	15,9	16,9
Technika, výroba a stavebnictví	2,6	4,9	7,2	12,6	13,2	14,0	14,4	14,6	14,9
Zemědělství, lesnictví, rybářství a veterinářství	3,4	4,8	6,1	11,8	13,0	13,6	14,1	15,0	14,2
Služby	1,6	4,1	6,5	9,1	9,7	9,9	11,3	10,8	10,4
Vzdělávání a výchova	1,0	3,1	3,5	2,5	2,5	2,5	2,4	2,3	2,4

Zdroj dat: MŠMT

Pokud se jedná o podíl studentů **doktorského studia**, ve všech sledovaných letech zaznamenala nejvyšší podíl studentů této úrovně vzdělávání skupina oborů Přírodní vědy, matematika a statistika (v roce 2001 tvořil 28,8 % a v roce 2021 pětinu, tj. 20,3 %). Cca desetinový až osminový podíl studentů doktorského studia (tj. v rozsahu od 9,5 % do 12,1 %) dále ve všech sledovaných letech zaznamenaly skupiny oborů Technika, výroba a stavebnictví a Umění a humanitní vědy. Naopak nejmenší podíl studentů doktorského studia byl ve všech sledovaných letech zjištěn u skupiny oborů Vzdělávání a výchova (v rozmezí od 1,6 % do 2,7 %) – viz tabulku č. 6.

Tabulka č. 6 Studenti VŠ v ČR – podíl studentů doktorského studia dle skupin oborů vzdělání (v %)

	2001	2006	2011	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Studenti doktorského studia celkem	8,1	7,4	6,5	7,5	7,4	7,4	7,2	7,2	7,0
Přírodní vědy, matematika a statistika	28,8	22,7	19,9	22,8	22,8	22,9	20,9	20,7	20,3
Technika, výroba a stavebnictví	9,5	10,5	10,2	11,0	11,0	11,2	11,5	12,1	12,0
Umění a humanitní vědy	11,7	10,7	9,8	10,9	10,8	10,7	10,3	10,0	9,9
Zdravotní a sociální péče	7,9	9,1	7,9	8,0	7,8	7,7	8,0	7,8	7,6
Zemědělství, lesnictví, rybářství a veterinářství	9,8	8,0	7,6	6,6	6,4	6,9	7,2	7,3	7,5
Společenské vědy, žurnalistika a informační vědy	7,6	5,9	4,6	6,0	5,9	5,7	5,6	5,5	5,5
Informační a komunikační technologie	4,5	3,3	3,7	4,4	4,2	3,7	3,8	4,0	4,1
Služby	6,9	4,3	3,2	3,4	3,5	3,6	3,8	3,7	3,6
Obchod, administrativa a právo	3,9	3,3	2,8	2,9	3,0	3,0	2,7	2,7	2,5
Vzdělávání a výchova	1,6	1,9	2,4	2,7	2,7	2,7	2,5	2,3	2,1

Zdroj dat: MŠMT

Nakonec můžeme též porovnat **podíl studentů distančního a kombinovaného studia** v jednotlivých skupinách oborů vzdělání. Jak je patrné z tabulky č. 7, více než třetina studentů skupin oborů Služeb a Vzdělávání a výchova se v roce 2021 účastnila vzdělávání (zcela či mimo jiné) distanční či kombinovanou formou (studenti mohou být zapsaní ve více oborech vzdělávání). Čtvrtinový až pětinový podíl takových studentů zaznamenaly též skupiny oborů Obchod, administrativa a právo, Zemědělství, lesnictví, rybářství a veterinářství, Společenské vědy, žurnalistika a informační vědy a Zdravotní a sociální péče, péče o příznivé

životní podmínky (23,6 % až 19,8 %). Naopak ze studentů oborů z oblasti Přírodních věd, matematiky a statistiky se distanční či kombinovanou formou vzdělávala jen necelá desetina (9,1 %).

Mezi lety **2001 a 2021** zaznamenaly skupiny oborů zpravidla nárůst podílu studentů jinou než denní formou, ovšem s výjimkou tří skupin oborů. Jednou je skupina oborů **Přírodní vědy, matematika a statistika**, ve které podíl studentů jinou než denní formou vzdělávání mezi lety 2001 a 2021 soustavně klesal a celkem se snížil o 6,4 procentního bodu. Další výjimku tvoří skupina oborů **Společenské vědy, žurnalistika a informační vědy**. Ta zaznamenala po roce 2001 sice růst podílu studentů jinou než denní formou vzdělávání, avšak mezi lety 2011 a 2021 se podíl takových studentů naopak snížil z cca třetiny na pětinu. Třetí výjimku tvoří skupina oborů **Umění a humanitní vědy**, ve které podíl studentů jinou než denní formou vzdělávání také po roce 2001 nejprve rostl, ale už méně výrazně a mezi lety 2011 a 2021 se pak snížil o 4,4 procentního bodu. Zaměříme-li se však na **období posledních deseti let**, je možné konstatovat, že s výjimkou skupiny oborů Služeb došlo ve všech skupinách oborů mezi lety 2011 a 2021 ke **snížení** podílu studentů v distančním a kombinovaném studiu. K růstu podílu těchto studentů docházelo tedy zejména v první dekádě 21. století – viz tabulku č. 7.

Tabulka č. 7 Studenti VŠ v ČR - podíl studentů v distančním a kombinovaném studiu dle skupin oborů vzdělání (v %)

	2001	2006	2011	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Studenti s dist. a komb. formou studia celkem	18,0	25,5	28,6	24,7	24,6	23,9	22,8	22,0	21,2
Služby	30,4	35,1	32,6	33,9	34,4	33,5	32,1	36,1	39,0
Vzdělávání a výchova	25,5	37,3	45,3	40,0	40,3	40,0	38,1	35,6	34,1
Obchod, administrativní a právo	17,1	31,1	33,9	28,0	27,7	27,4	26,4	24,4	23,6
Zemědělství, lesnictví, rybářství a veterinářství	16,1	20,6	24,7	22,3	21,9	21,3	21,1	22,3	22,1
Společenské vědy, žurnalistika a informační vědy	24,4	32,3	34,3	28,9	28,9	27,4	25,7	23,3	20,6
Zdravotní a sociální péče	18,4	19,7	24,3	20,5	20,8	20,3	20,4	20,1	19,8
Technika, výroba a stavebnictví	12,2	18,4	21,6	21,6	21,6	20,9	18,8	17,1	15,4
Umění a humanitní vědy	16,5	17,1	18,2	16,8	16,6	16,0	15,0	15,2	13,8
Informační a komunikační technologie	8,4	14,5	16,6	14,1	13,9	13,2	12,6	12,6	12,5
Přírodní vědy, matematika a statistika	15,5	14,6	11,6	10,5	10,3	9,1	9,1	9,3	9,1

Zdroj dat: MŠMT

Studenti dle kraje trvalého bydliště

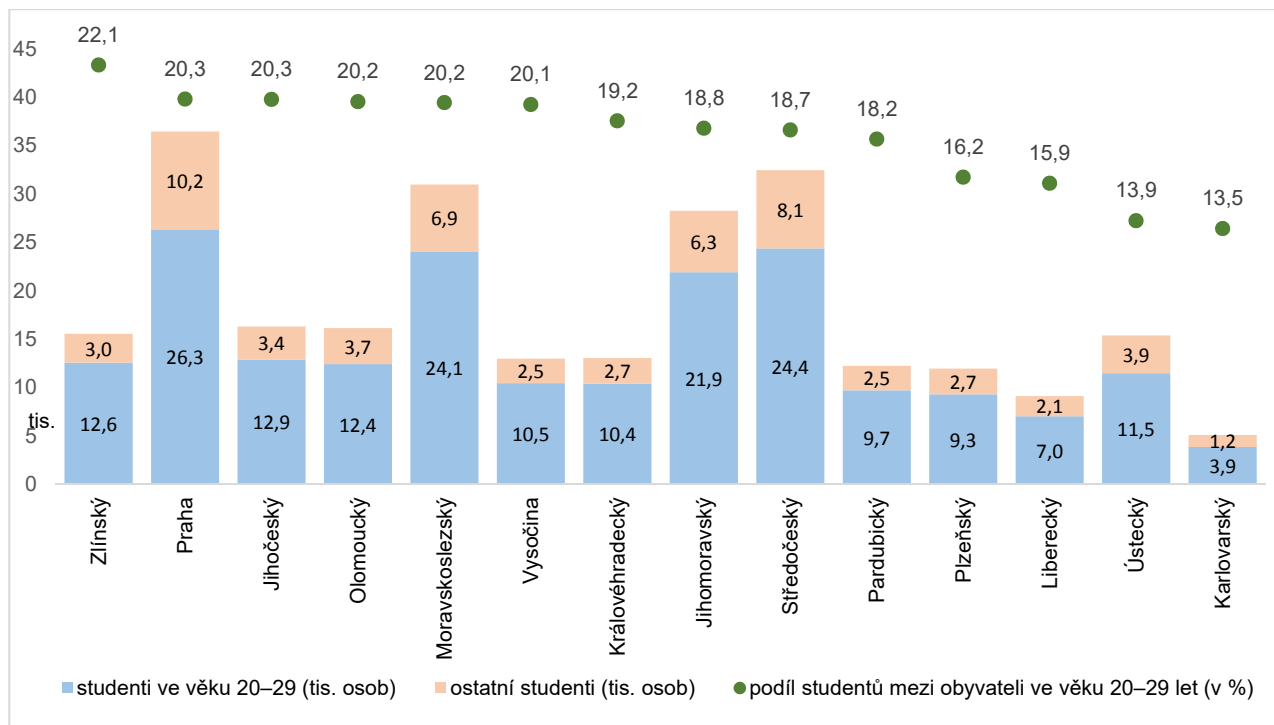
Podíváme-li se na členění studentů **dle kraje trvalého bydliště**, nejvyšší počet studentů veřejných a soukromých vysokých škol v ČR pocházel v roce 2021 z hlavního města Prahy (36 458), z kraje Středočeského (32 463), Moravskoslezského (30 977) a Jihomoravského (28 259). V ostatních krajích již činil méně než 20 tisíc osob, nejméně v kraji Karlovarském (5 096). Je nutné si uvědomit, že jednotlivé kraje se liší svou lidnatostí, jakož i věkovou strukturou. Podíváme-li se tedy na podíl studentů ve věku 20–29 let, tj. ve věku obvyklém pro studium VŠ, ze všech obyvatel s trvalým bydlištěm v daném kraji ve věku 20–29 let, pak nejvyšší hodnoty dosáhl kraj Zlínský (22,1 %) a nejmenší naopak kraj Karlovarský (13,5 %) a Ústecký (13,9 %). Praha se umístila spolu s krajem Jihočeským na druhé příčce hned za krajem Zlínským. Lze si však všimnout, že mezi studenty s trvalým bydlištěm v Praze byl v roce 2021 ze všech krajů nejvyšší podíl studujících nespádajících do věkového rozmezí 20–29 let (27,9 %)². Relativně vysoký byl tento podíl též v kraji Ústeckém (25,4 %), Středočeském (24,9 %) a Karlovarském (24,1 %). V Praze, v kraji Ústeckém, Středočeském a

² Studentů starších než 29 let bylo v Praze 21,3 % oproti 17 % a méně v ostatních krajích, nejméně na Vysočině (10,8 %).

Karlovarském byl zároveň nejvyšší průměrný věk studentů³. Naopak mezi studenty bydlícími na Vysočině a ve Zlínském kraji bylo studium vysoké školy v jiném věku než ve 20-29 letech nejméně obvyklé (19,5 %, resp. 19,2 %). Z krajů ČR zároveň tyto kraje spolu s krajem Pardubickým zaznamenaly nejnižší průměrný věk studentů (24, resp. 24,2 roku)⁴. Více viz graf č. 7.

Graf č. 7 Studenti VŠ v ČR dle kraje – počet studentů dle trvalého bydliště a věku; podíl studentů ve věku 20-29 let ze všech obyvatel této věkové skupiny v daném kraji (2021)

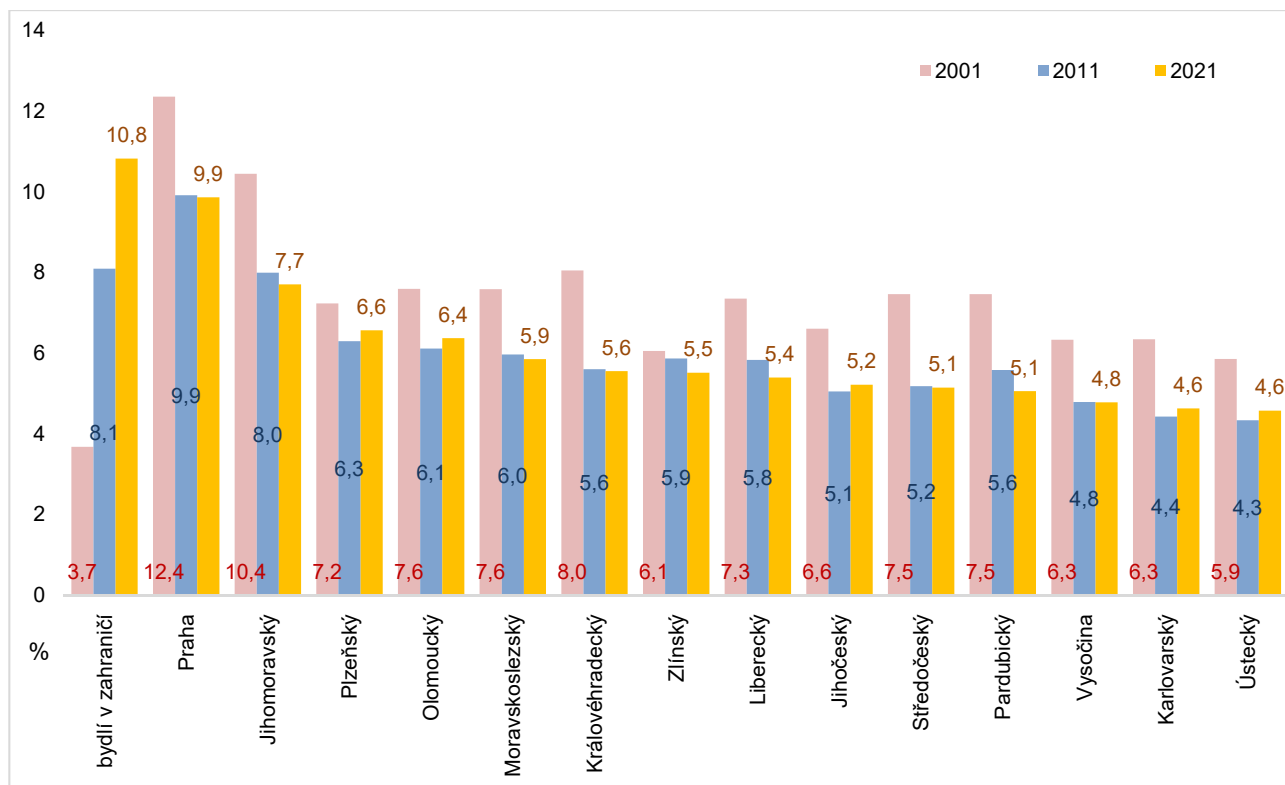
Zdroj dat: MŠMT (data o studentech), ČSÚ (data o populaci)

Studenti se mohou vzdělávat v rámci více studijních programů, z nichž nejvýše stojí **doktorský studijní program**. Graf č. 8 ukazuje vývoj podílu studentů doktorského studijního programu mezi roky 2001, 2011 a 2021 dle bydliště studentů. Jak je patrné, nejvýraznější vývoj v čase zaznamenal podíl doktorských studentů ze všech studentů u skupiny bydlící v zahraničí. Zatímco v roce 2001 činil pouze 3,7 %, v roce 2011 to již bylo 8,1 % a v roce 2021 více než desetina (10,8 %), což je téměř o jeden procentní bod více než u studentů s trvalým bydlištěm v Praze. Vezmeme-li v potaz, že mezi všemi studenty s trvalým bydlištěm v ČR byl podíl studentů doktorského studia v roce 2021 celkem 6,3 %, pak v krajském srovnání zaznamenal nadprůměrný podíl doktorských studentů ze všech vysokoškolských studentů v roce 2021 kromě Prahy také kraj Jihomoravský (7,7 %) a Plzeňský (6,6 %). Průměrného výsledku dosáhl kraj Olomoucký (6,4 %). Naopak méně než 5% byl tento podíl v kraji Karlovarském a Ústeckém (obojí 4,6 %) a na Vysočině (4,8 %). Vzestup podílu doktorských studentů mezi studenty bydlícími v zahraničí v čase zároveň kontrastuje se situací v jednotlivých krajích v ČR. Ve všech krajích ČR došlo mezi lety 2001 a 2021 do jisté míry naopak ke snížení tohoto podílu, zejména v kraji Pardubickém, Královéhradeckém a Středočeském, a to bezmála o třetinu.

³ V Praze je to dovršených 26 let, v kraji Ústeckém, Středočeském a Karlovarském je to dovršených 25 let.

⁴ Doplníme, že medián věku byl ve všech krajích České republiky buď 23, nebo 22 let.

Graf č. 8 Studenti VŠ v ČR – podíl studentů doktorského studia dle bydliště studenta (2001, 2011, 2021)

Zdroj dat: MŠMT

Studenti s trvalým bydlištěm v různých krajích či bydlící v zahraničí se mezi sebou liší ve **výběru oborů studia** (viz tabulku č. 8 níže). Zde lze poznamenat, že studenti **z Prahy** zaznamenali ze všech krajů největší zájem o obory ze skupiny oborů Umění a humanitní vědy (v roce 2021 je studovalo 13,1 % studentů vysokých škol s trvalým bydlištěm v Praze), dále ze skupiny oborů Společenské vědy, žurnalistika a informační vědy (13,4 %) a ze skupiny oborů Obchod, administrativa a právo (24,1 %). Studenti s trvalým bydlištěm **v Olomouckém a Zlínském kraji** si zase ze všech krajů nejčastěji vybírali obor ze skupiny oborů Vzdělávání a výchova (18,2 %, resp. 17,5 %). Studenti bydlící ve Zlínském kraji zároveň ze všech krajů v největší míře inklinovali k oborům ze skupiny Technika, výroba a stavebnictví (16 %).

Mezi studenty bydlícími **v zahraničí** pak byl ze všech krajů nejvyšší podíl studujících některý z oborů náležejících do skupin Přírodní vědy, matematika a statistika (10,1 %), Informační a komunikační technologie (13,5 %) a Zdravotní a sociální péče, péče o příznivé životní podmínky (17,9 %). **Z krajů v ČR** zaznamenal nejvyšší podíl studentů oborů ze skupiny Přírodní vědy, matematika a statistika kraj Karlovarský (9 %) a Ústecký (8,7 %), ze skupiny oborů Informační a komunikační technologie kraj Královéhradecký (7,9 %) a Pardubický (7,5 %) a ze skupiny Zdravotní a sociální péče kraj Jihočeský (15,3 %).

Obory ze skupiny oborů Zemědělství, lesnictví, rybářství a veterinářství si ze všech krajů nejčastěji vybírali studenti bydlící **v Jihočeském kraji** (5,8 %). Nakonec obory ze skupiny Služeb si ze všech skupin nejčastěji volili studenti z **Karlovarského kraje** (7,8 %).

Tabulka č. 8 Studenti VŠ v ČR – rozložení studentů s trvalým bydlištěm v jednotlivých krajích a bydlících v zahraničí do skupin oborů vzdělávání (v %; 2021)

Skupina oborů dle ISCED F-2013	Vzdělávání a výchova	Umění a humanitní vědy	Společenské vědy, žurnalistika a informační vědy	Obchod, administrativa a právo	Přírodní vědy, matematika a statistika	Informační a komunikační technologie	Technika, výroba a stavebnictví	Zemědělství, lesnictví, rybnářství a veterinářství	Zdravotní a sociální péče, péče o příznivé životní podmínky	Služby
Celkem	11,7	8,7	8,8	20,1	6,0	7,1	11,2	3,5	12,0	5,3
Hl. m. Praha	7,8	13,1	13,4	24,1	8,0	7,1	9,4	3,5	9,8	5,6
Středočeský kraj	12,5	8,7	10,5	23,7	7,2	6,1	10,8	5,1	9,8	7,4
Jihočeský kraj	13,9	7,9	6,2	23,0	6,4	4,5	12,8	5,8	15,3	5,7
Plzeňský kraj	14,9	8,0	8,4	22,5	6,8	4,3	15,0	4,2	13,1	4,1
Karlovarský kraj	14,9	9,0	7,8	21,4	9,0	4,8	9,7	3,7	13,1	7,8
Ústecký kraj	16,6	8,5	9,5	18,1	8,7	4,9	12,8	3,2	12,7	6,1
Liberecký kraj	16,1	8,7	7,9	21,1	7,1	6,1	13,8	3,3	12,2	4,7
Královéhradecký kraj	16,0	10,0	8,3	17,9	7,1	7,9	11,6	3,9	13,7	4,9
Pardubický kraj	15,4	10,1	7,8	17,8	7,3	7,5	12,7	3,7	12,3	6,5
Vysočina	14,9	7,1	7,2	19,1	5,2	6,6	15,3	5,4	14,4	6,3
Jihomoravský kraj	14,3	10,1	9,2	20,2	6,2	6,4	14,7	5,1	10,3	5,2
Olomoucký kraj	18,2	9,6	7,0	16,7	7,5	5,8	13,3	2,8	13,5	6,9
Zlínský kraj	17,5	9,7	6,8	18,9	6,1	6,2	16,0	2,9	11,1	6,3
Moravskoslezský kraj	13,9	10,3	8,4	19,2	7,1	6,6	15,1	1,7	13,8	5,5
bydlí v zahraničí	1,5	9,3	10,7	20,2	10,1	13,5	11,3	3,2	17,9	3,0

Pozn. Součty procent za jednotlivé řádky nemusejí být rovny 100, neboť jeden student může studovat více oborů, resp. z více skupin oborů. V každém sloupci (tj. za každou skupinu oborů) je vyznačena maximální a minimální hodnota.

Zdroj dat: MŠMT